

37.01(075.8)
P17

Ministerul Educației și Tineretului
al Republicii Moldova

Viorica Pălărie

Pedagogie

*Pedagogia -
știință a educației*

Teoria educației

Teoria instruirii

Viorica Pălărie

Pedagogie

Manual pentru colegiile pedagogice

Capitolați

Universitatea Pedagogică din Chișinău

ISBN 978-995-48-051-3
2500 ex.

Chișinău, 2007

Redactor-șef: Elena Stati
Redactor: Nina Căruntu
Corector: Eugenia Proca

Design: Silvia Țugui
Copertă: Silvia Țugui

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Pălărie, Viorica

Pedagogie: (pentru uzul studenților) / Viorica Pălărie; red.: Nina Căruntu. - Ch.:
Univers Pedagogic, 2007. -160 p.

ISBN 978-995-48-051-2
2500 ex.

Cuprins

Capitolul I. PEDAGOGIA – știință a educației	4
1.1. Statutul epistemologic al pedagogiei.	4
1.2. Pedagogia în ansamblul științelor.	6
1.3. Evoluția Pedagogiei ca știință.	8
1.4. Cercetarea pedagogică și rolul pedagogiei ca știință.	9
1.4.1. Aspectele generale cu privire la cercetarea pedagogică.	9
1.4.2. Tipurile cercetării pedagogice.	12
1.4.3. Obiectivele cercetării pedagogice.	13
1.4.4. Etapele cercetării pedagogice.	13
1.4.5. Metodologia cercetării pedagogice.	13
1.4.6. Noile cercetări în domeniul învățămîntului primar.	14
Capitolul II. TEORIA EDUCAȚIEI	15
2.1. Delimitări conceptuale privind Teoria educației.	15
2.2. Perspectiva istorică a conceptului de educație.	16
2.3. Finalitățile educației.	20
2.4. Funcțiile și trăsăturile caracteristice ale educației.	21
2.5. Formele/ipostazele educației.	23
2.6. Personalitatea și educabilitatea. Factorii dezvoltării personalității.	24
2.7. Educația permanentă.	31
2.8. Perspectiva viitorologică a Educației sau orientarea prospectivă a ei.	32
2.9. Conținuturile generale ale educației.	33
2.10. Educația morală.	34
2.10.1. Delimitări conceptuale: etică, morală, moralitate, moravuri, educație morală.	34
2.10.2. Obiectivele educației morale.	37
2.10.3. Conținutul și principiile educației morale.	41
2.10.4. Metodologia educației morale.	44
2.11. Educația în spirit de colectivitate (de echipă).	48
2.12. Educarea disciplinei conștiente.	54
2.13. Educarea în spiritul patriotismului și umanismului.	55
2.14. Educația intelectuală.	65
2.14.1. Conceptul și importanța educației intelectuale.	65
2.15. Educația estetică. Esența și scopul educației estetice.	72
2.16. Educația fizică: esența și obiectivele.	79
Capitolul III. DIDACTICA/TEORIA INSTRUIRII	83
3.1. Conceptul și caracteristicile generale ale Didacticii/Teoriei instruirii.	83
3.1.1. Evoluția Didacticii/Teoriei instruirii.	83
3.1.2. Obiectul de studiu al didacticii.	87
3.1.3. Subramurile didacticii și legătura ei cu alte științe.	89
3.1.4. Modelele didactice.	90
3.1.5. Funcțiile didacticii.	92
3.2. Procesul de învățămînt.	93
3.2.1. Definiția și particularitățile esențiale.	93
3.2.2. Procesul de învățămînt ca proces bilateral de instruire. Predarea și învățarea.	95
3.2.3. Structura tipică a procesului de predare/învățare și caracteristicile ei.	103
3.2.4. Legitățile și principiile procesului didactic.	106
3.2.5. Optimizarea procesului de instruire.	109
3.2.6. Specificul învățării în clasele primare.	111
3.2.7. Diferențierea și individualizarea instruirii.	117
3.3. Formele de organizare a instruirii. Delimitări conceptuale.	120
3.4. Evaluarea – parte componentă a procesului de învățămînt.	126
3.5. Variabilitatea sistemului de notare.	132
3.6. Strategia și metodologia organizării procesului de instruire.	136
3.6.1. Delimitări conceptuale.	136
3.6.2. Sistemul metodelor și mijloacelor de instruire.	140
3.6.3. Proiectarea curriculară a activităților didactice.	150
3.7. Eșecul și succesul școlar.	153

Capitolul I. Pedagogia – știință a educației

1.1. Statutul epistemologic al pedagogiei

Pedagogia este noua raționalitate a educației secolului XX...

Beillerot

PEDAGOGIA... Ce este ea? Care sînt caracteristicile ei la etapa actuală de dezvoltare?

Înainte de a răspunde la aceste întrebări, să clarificăm, comparînd semnificația altor noțiuni și anume: știință, teorie, epistemologie.

În dicționarele explicative lecturate, constatăm că:

Știința (din lat. *scientia* – cunoaștere) este un sistem de adevăruri referitoare la un domeniu din realitate, un ansamblu sistematic de cunoștințe despre realitatea obiectivă (natură și societate) sau despre realitatea subiectivă (psihic/gîndire); suma sau cumulul tuturor cunoștințelor acumulate în urma unei cercetări. Spre a se constitui o știință anume ea trebuie să-și contureze un domeniu propriu de cercetare; să dispună de un instrumentar investigativ, relativ autonom, adică să posede și să utilizeze metode științifice de cercetare; să ajungă la stadiul unei teorii, care folosește un limbaj terminologic specific, prin care să poată explica fenomenul cercetat; să elaboreze și să stabilească unele regularități, normativități, legi și legități care ar reglementa domeniul cercetat etc. Thomas Kuhn a afirmat că *știința întotdeauna implică "paradigme", seturi de ipoteze, reguli, practici etc.*

Teoria este un ansamblu sistematic de cunoștințe, idei, ipoteze/supoziții, legi și concepte care descriu, explică, comentează fapte, fenomene sau evenimente privind anumite domenii; **Teoria** este o categorie filozofică, (corelată cu categoria *practică*) ce desemnează reflectarea abstractă, conceptuală a realității obiective. **Teoria** se află în interacțiune cu practica, avîndu-și izvorul în necesitățile practicii sociale. Teoria reprezintă o generalizare a practicii și își atinge scopul deplin și criteriul de verificare prin aplicarea rezultatelor ei în practică. În sens restrîns **Teoria** este o formă a cunoașterii raționale, ansamblu de cunoștințe conceptuale ordonate sistematic, decurgînd din unul sau mai multe principii generale și o descriere și o explicație a unui domeniu al realității (ex. teoria cuantică, teoria relativității, teoria evoluției speciilor, teoria asociaționistă etc). **Teoria științifică**, fiind strîns legată de experiment, confirmă și dezvoltă ipoteza, căreia îi conferă certitudine și generalitate.

Epistemologia (gnoseologie aprox.) – teoria cunoașterii – reprezintă o ramură a filozofiei care se ocupă cu originile, natura și scopurile cunoașterii. Epistemologia are la bază două întrebări: *Ce este cunoașterea?, Cum este posibilă cunoașterea?*

Din cele relatate mai sus constatăm, deci, că *Pedagogia poate fi considerată știință*, deoarece reprezintă un ansamblu de adevăruri ce se referă la domeniul propriu de cercetare și anume - fenomenul social – educația; dispune de *metode specifice sau adaptate* pentru a investiga, a explica și a argumenta acel adevăr despre educație ca sistem și ca proces; folosește un *limbaj terminologic specific – limbaj educațional* (C. Sălăvăstru, M. Ștefan). *Această caracteristică ne confirmă faptul că statutul epistemologic al Pedagogiei este demonstrat prin existența obiectului de studiu (educația), metodelor proprii de investigare, teoriilor și prin raportare axiologică (raportare la valori), norme și principii care reglementează practica educațională* (I.Nicola Pedagogie, 1992).

Poate oare fi considerată Pedagogia o teorie? Da, desigur. Acest lucru ni-l confirmă definiția noțiunii **Teoria**. Citiți atent și vă convingeți. Argumentați de ce **Pedagogia** este o teorie.